

**Regional Academy of Management
European Scientific Foundation Institute of Innovation
Regional Center for European Integration
National Institute of Economic Research
Batumi Navigation Teaching University
Sokhumi State University
Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration
International Toktomamatov University in Jalal-Abad
Sh. Murtaza International Taraz Innovative Institute**

**Prospects for the Development
of Modern Science**

**Materials of the IX International
Scientific-Practical Conference**

**March 6-8, 2024
Gothenburg (Sweden)**

Volume II

Gothenburg, 2024

UDC 001.18
LBC 72
P 93

Editorial Board:

Chairman of the Board – Professor S. Midelski (Kazakhstan).

Members of the Board:

Ph.D., Associated Professor Zh. Duysheev (Kyrgyzstan), Ph.D., Associated Professor B. Gechbaia (Georgia), Ph.D., Colonel (Ret.) E. Janula (Poland), Dr. Prof. Deep Sea Going Captain P. Khvedelidze (Georgia), Ph.D., Professor O. Komarov (Kazakhstan), Associated Professor T. Kolossova (Kazakhstan), D.Sc., Professor S. Omurzakov (Kyrgyzstan), D.Sc., Professor L. Qoqiauri (Georgia), D.Sc., Professor E. Romanenko (Ukraine), D.Sc., Professor Ye. Saurykov (Kazakhstan), Ph.D., Professor L. Takalandze (Georgia), D.B.A., Professor T. Trocikowski (Poland), Associated Professor D. Zhelazkova (Bulgaria).

P 93 **Prospects for the Development of Modern Science: Materials of the IX International Scientific-Practical Conference. In three volumes. Volume II – Gothenburg (Sweden): Regional Academy of Management, 2024. – 272 p.**

ISBN 978-601-267-398-2

This is a compilation of the materials of the IX International Scientific-Practical Conference "Prospects for the Development of Modern Science", that was held in Gothenburg (Sweden), on March 6-8, 2024.

Submissions cover a wide range of issues, primarily the problem of improving management, sustainable economic development and introduction of innovative technologies, improved training, and enhancement of the development of "human capital", interaction between the individual and society, psychological and pedagogical foundations of innovative education.

Materials addressed to all those interested in the actual problems of management, economy and ecology, social sciences, and humanities.

UDC 001.18
LBC 72

ISBN 978-601-267-398-2

© Regional Academy of Management, 2024

ORGANIZERS OF THE CONFERENCE: ОРГАНИЗАТОРЫ КОНФЕРЕНЦИИ:

Regional Academy of Management
(Pavlodar, Kazakhstan)
www.regionacadem.org
Региональная Академия Менеджмента
(Павлодар, Казахстан)

European Scientific Foundation
Institute of Innovation (Wloclawek, Poland)
Europejska Fundacja Naukowa
Instytut Innowacji (Wloclawek, Polska)

Regional Center for European Integration
(Wloclawek, Poland)
Regionalne Centrum Integracji Europejskiej
(Wloclawek, Polska)

National Institute of Economic Research
(Batumi, Georgia)
<http://nier.ge>
Национальный институт экономических исследований
(Батуми, Грузия)

Batumi Navigation Teaching University
(Batumi, Georgia)
<http://bntu.edu.ge/>
Батумский Университет Навигации
(Батуми, Грузия)

Sokhumi State University
(Tbilisi, Georgia)
<http://sou.edu.ge>
Сухумский государственный университет
(Тбилиси, Грузия)

**Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences
in Public Administration** (Kyiv, Ukraine)
<http://vadnd.org.ua>
**Всеукраїнська Асамблея Докторів Наук
з Державного Управління** (Київ, Україна)

International Toktomamatov University in Jalal-Abad
(Jalal-Abad, Kyrgyzstan)
<http://mnu.kg/>
**Международный университет им. К.Ш. Токтомаматова
в Жалал-Абаде** (Жалал-Абад, Кыргызстан)

Sh. Murtaza International Taraz Innovative Institute
(Taraz, Kazakhstan)
<https://htii.edu.kz>
**Международный Таразский Инновационный
Институт им. Ш. Муртазы** (Тараз, Казахстан)

CONTENTS / СОДЕРЖАНИЕ

Organizers of the Conference / Организаторы конференции...	9
Contents / Содержание.....	10
SECTION 05.00.00 / СЕКЦИЯ 05.00.00	
ENGINEERING AND INFORMATICS / ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ И ИНФОРМАТИКА	
	14
5.1. O.O. Duysenbekova, Zh.A. Iskakova, N.B. Isseemberdiyeva The Development of the Scientific and Innovative Infrastructure in Kazakhstan.....	14
5.2. O.O. Duysenbekova, Zh.A. Iskakova, N.B. Isseemberdiyeva The Importance of the Quality Management System in Enterprises....	17
5.3. O.O. Duysenbekova, Zh.A. Iskakova, N.B. Isseemberdiyeva Management System Used for Product Quality in Food Enterprises	20
5.4. R.U. Segizbayeva Application of Mathematical Modeling for the Process of Passenger Transportation of Civil Aviation.....	23
5.5. R.U. Segizbayeva, A.A. Iskakova Professional Orientation of Educational and Research Work in Mathematics with Students of Technical Universities.....	26
5.6. М.А. Жаналиева, А.С. Даутова, В.А. Яшков Оценка эф- фективности энергосберегающих технологий и проектов.....	29
5.7. А.В. Котов, В.А. Яшков, Г.К. Кабдешова Вопросы монито- ринга воздушных линий систем промышленного электроснаб- жения с применением БПЛА.....	34
5.8. Н.З. Махмудова, М.Е. Махсотова, А.Ж. Ғалымжанова, В.А. Яшков Кибернетикалық модельдеу негізінде электрмен жабдықтаудың бұзылуынан болатын зақымдануды экономикалық бағалау.....	39
5.9. Ө.М. Жолдасов, В.А. Яшков, А.А. Конарбаева 4-ші энер- гетикалық ауысу: тәуекелдер мен мүмкіндіктер.....	44
5.10. А.Ә. Қонарбаева, А.Б. Қаулаев Жаңартылатын электр көздеріне негізделген автономды электрмен жабдықтау жүйелері (гибридті жүйелер).....	50
5.11. А.А. Жельдыбаева, М.П. Байысбаева, У.О. Тунгышбае- ва Исследование показателей качества продуктов Швейцарско- го производства Morand.....	55

5.12. Т.Ж. Ермуханов Применение искусственного интеллекта и методов гибкого управления в ИТ-проектах.....	63
--	----

SECTION 07.00.00 / СЕКЦИЯ 07.00.00

HISTORY AND ARCHEOLOGY / ИСТОРИЯ И АРХЕОЛОГИЯ **67**

7.1. А. Күзембайұлы, Е. Әбіл Қостанай өлкесі тарихының тарихнамасы.....	67
7.2. Г.С. Оралова, А.Т. Тунгатарова Текті тұлға Текей батыр.....	75
7.3. Д.М. Бейсенова, Е.В. Ярочкина Истоки феминизма и женского движения в Казахстане.....	79

SECTION 08.00.00 / СЕКЦИЯ 08.00.00

**ECONOMICS AND MANAGEMENT /
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ И МЕНЕДЖМЕНТ** **93**

8.1. S. Orazaliyev, G. Saimagambetova Beyond Prediction: Integrating Foresight into Strategic Decision Making and Forecasting	93
8.2. М.К. Уандыкова, Г.С. Мухамеджанова, А.Д. Елеукулова Шешім қабылдауды қолдау жүйелерінің (ШҚҚЖ) аспаптық құралдары: негізгі аспектілері және даму болашағы.....	97
8.3. Г.Н. Астаубаева, К.С. Алдажаров, Т.Ш. Миркасимова, А.Д. Елеукулова Шешімдер қабылдауды қолдау жүйесі кәсіпкерлік процестерді басқару тиімділігін арттыру құралы ретінде.....	106
8.4. К.Н. Жанайдарова Модель управления портфелем научно-технических проектов в Республике Казахстан.....	112
8.5. Н.С. Нурпеисова Цифровая экономика и экономический рост.....	116
8.6. А.М. Атчабарова, Т.А. Абиев Аудит бренда.....	119
8.7. Л.С. Нурпеисова Маркетинговый аудит, как веха в истории маркетинга.....	123
8.8. К.Ш. Сыздыкова, Ф.И. Бокижанова, А.М. Батыргерева Стратегии управления персоналом в современных условиях.....	130
8.9. С.Б. Бәзілхан, С.Ю. Чувашев Қонақ үйдегі VIP қонақтарға қызмет көрсетуді ұйымдастыру ерекшеліктері.....	137

SECTION 09.00.00 / СЕКЦИЯ 09.00.00

PHILOSOPHICAL SCIENCES / ФИЛОСОФСКИЕ НАУКИ 143

- 9.1. М.К. Сигазиева** Аспекты рискогенности мега проектов в современном мире..... 143

SECTION 10.00.00 / СЕКЦИЯ 10.00.00

PHILOLOGY / ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ 155

- 10.1. A.M. Karakulova, D.G. Kukibayeva, A.R. Bakhtibayeva, L.A. Mukhanbetova, M.K. Ordibayev** Competency-Based English Teachers Training..... 155
- 10.2. A.K. Murat** The Use of Proverbs and Sayings in the English Language Teaching Process..... 163
- 10.3. G. Amirzhanova** Enhancing English Language Teaching Through Padlet..... 167
- 10.4. M.S. Amantay** Possibilities of Electronic Books in Teaching a Foreign Language..... 171
- 10.5. A. Yerkassymkyzy** Impact of Digital Educational Resources on Learners' Motivation in Language Learning..... 176
- 10.6. A. Demeukulova** The Use of ICT in the Process of Learning the English Language..... 183
- 10.7. I.N. Toishiyeva** The Use of Innovative Technologies in Teaching a Foreign Language..... 190
- 10.8. A. Abilkhasimova** Teenagers Learn English by Tik Tok..... 194
- 10.9. B.R. Kulbekova, Sh.T. Baktiyarova, D.E. Kuzhakhmetova** Effective Methods of Using Linguocultural Texts in Foreign Language Teaching..... 199
- 10.10. Н. Жұмай, Г.А. Қожахметова** Атамекенге оралғандар: ұлы көш жолына шолу..... 203
- 10.11. С.Т. Маметанова** Современные тенденции развития английского языка..... 208
- 10.12. С.Т. Маметанова** Трудности аудирования иноязычной речи..... 216
- 10.13. Л.А. Исанова** К вопросу о фонетической интерференции при изучении английского языка..... 221
- 10.14. Ш.А. Нұрмышева** Тіл үйретуде мәтін арқылы білімгерлердің белсенділігін арттыру әдістері..... 226

10.15. С.А. Толеутай, К.Б. Шадиева Роль и значение преподавания русского языка и литературы в современном обществе.....	231
--	-----

SECTION 11.00.00 / СЕКЦИЯ 11.00.00

GEOGRAPHICAL SCIENCES / ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ НАУКИ 237

11.1. Г.М. Оспанова Секреты некоторых улиц Турксибского района г. Алматы.....	237
--	-----

11.2. М.Д. Алиев, Ш.А. Абдилдаева Алматы облысында агротуризмді дамыту географиясы.....	244
--	-----

SECTION 12.00.00 / СЕКЦИЯ 12.00.00

JURISPRUDENCE / ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ 248

12.1. З.Ч. Тултабаев, А.О. Ергебекова, М.Н. Татимова, И.М. Усенов, Н.К. Улыкбеков Криминологическая характеристика преступности среди несовершеннолетних в РК.....	248
---	-----

12.2. Ә.А. Төлегенова, Н.А. Қобдабаева Қылмыстық жауаптылық және оның негіздері.....	254
---	-----

12.3. Н.А. Қобдабаева, Ә.А. Төлегенова Кәмелетке толмағандарға тағайындалатын қылмыстық жазалардың ерекшеліктері....	259
---	-----

12.4. Е.Д. Абилкасымов, Б.Р. Рыскулбекова, К.У. Байжанова Мемлекеттік тілдегі құқықтық актілерге қатысты мәселелер.....	263
--	-----

All materials are published in author's edition.

The authors are responsible for the content of articles and for possible spelling and punctuation errors.

Все материалы опубликованы в авторской редакции.

Ответственность за содержание статей и за возможные орфографические и пунктуационные ошибки несут авторы.

such a topic, experimental work was organized to identify the optimal stages for forming an intercultural personality, involving comprehensive methods and practical work. Role-playing, business games, and debates used in foreign language classes are very effective. We can apply them during the discussion and presentation of linguocultural texts, paying attention to the linguistic, cultural, and historical features within linguocultural texts. Through discussing and reading linguocultural texts, students become immersed in the language and develop their interests. Their engagement with the culture of the foreign language increases. While mastering a foreign language, they do not negate their own language's culture and learn to compare their country's national values with foreign cultures. Language learners pay attention not only to the information in the foreign language but also to the linguistic, cultural, and historical features in linguocultural texts. And through discussing and reading linguocultural texts, they become interested in the language. Their engagement with the culture of the foreign language increases. By mastering a foreign language, they also learn to compare their own language's culture and their country's national values. In higher education, a set of methodological principles crucial for students to assimilate foreign culture is compiled based on foreign language education.

References:

1. Address to the People of Kazakhstan by Kassym-Zhomart Tokayev – New Kazakhstan: the path of renewal and rejuvenation. - March 16, 2022.
2. Address to the People of Kazakhstan by the President of the Republic of Kazakhstan - The Kazakhstan-2050 Strategy: Kazakhstan's new political course of the established state. – 2015.
3. Kunanbayeva S.S. Modern Foreign Language Education; methodology and theory, Almaty, 2005.
4. Passov E.I. Communicative Foreign Language Education. The concept of individual development in the dialogue of cultures. - Lipetsk, 2000. – 204 p.

10.10. Атамекенге оралғандар: ұлы көш жолына шолу

Нұрмира Жұмай

PhD докторы. Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті (Астана, Қазақстан)
<https://orcid.org/0000-0002-5998-0264>

Гүлсара Амангелдиевна Қожахметова

Аға оқытушы. Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті (Астана, Қазақстан)
<https://orcid.org/0000-0002-4775-3902>

Бұл мақала Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің 2023-2025 жылдарға арналған Ғылым комитеті (IRNS) қаржыландыратын жоба аясында дайындалды (IRN AP19676809).

Қазақ елі өз тәуелсіздігін алғаннан кейін сол кездегі мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаев кең байтақ қазақ жерін бірге өркендету, бірге дамыту мақсатымен жер бетіне тарыдай шашылған күллі қазақ баласын ата-баба мекеніне, ата жұрт – Қазақстанға көшіп келуге шақырды. Алыстағы қазақ қандастар ел басшысының бұл шақыруын қуана қарсы алып, атамекендеріне орала бастады. Шетелді мекен еткен қазақ халқын жаңа мекенге қоныстандыру, жұмысқа орналастыру, үй мен әлеуметтік жағынан қамтамасыз ету сияқты көптеген маңызды экономикалық, әлеуметтік, саяси және т.б. сипаттағы мәселелерді реттеу де керек болды. Осы орайда, әсіресе қандастарды қазақ ұлты аз қоныстанған солтүстік, шығыс өңірлерге қоныстандыру, сол арқылы аталған аймақтардағы тілдік ахуалды жақсарту, мемлекеттік тілдің мәртебесін арттыру мақсаты да көзделгені жасырын емес.

Жалпы қазақ даласына өзге елде тұратын қазақтардың жаппай қоныс аударуы – тәуелсіздікке дейін де, Кеңес одағы дәуірінде де жүзеге асырылған. Тарихтың қиын-қыстау кезінде өз елінен, өз жұртынан үдере көшуге себеп болған тарихи оқиғалар қаны қазақ, жаны қазақ, тілі бір, дәстүрі бір, діні бір, ділі бір қазақ халқын ұдайы өз жұртына тартып тұрғаны анық.

Қазақ жеріне ат басын бұрудың бастамаларының бірі – 1931-1933 жылдары қолдан жасалған ашаршылықтан кейін сол кездегі Адай округінен үдере көшіп кеткен 5 мыңға жуық Красноводск қазақтарының елге оралуы тарихтан белгілі [1, 31].

Бұдан кейінгі кезеңде 1960-1965 жылдары кәсіп етіп, нәпақа табу мақсатымен Астрахан жерін мекендеген 2 мыңдай қазақ Атырау облысына қоныс аударды [2, 21].

Бұл қоныстану өз кезегінде батыс өңірлерін мекендеген қазақтар санының механикалық жолмен көбеюіне тікелей әсер еткені сөзсіз [3,69].

Осы кезеңде тағы бір маңызды тарихи оқиға орын алды. 1956-1962 жылдары Кеңестік жүйе қысымынан зардап шегіп, Қытайға көшіп кеткен қазақтарға өз ата жұртына қайтуға рұқсат берілді. Оларға «КСРО азаматтығы» жөніндегі заңға сәйкес құжаттар дайындалды. Аталған құжат негізінде олар КСРО азаматтығына қол жеткізе алды. Қытайдан оралған қазақтардың бұл қоныстануы да қазақ жеріндегі қазақтар санының механикалық жолмен көбеюіне өз үлесін қосты. Айта кетер мәселе, қоныс аударушылардың басым бөлігі Алматы облысын мекен етті. Осы үдеріс негізінде 1962 жылы туған адамдар саны рекордтық көрсеткішке ие болды [4, 117].

Бұл жылдары Қазақстанға тек қазақтар ғана емес, 60 мыңға жуық ұйғырлар да қоныс аударып, оңтүстік өңірлерді мекен етті [5].

Зерттеуші А.И. Құдайбергенова қазақтардың елге оралу легін төрт кезеңге бөліп қарастырады. Олардың бірінші легіне – 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістен соң жазалаудан қашып, Шығыс Қытайға өткен қандастарымыздың 1917-1925 жылдары елге қайтып оралуын жатқызады [6, 246].

Екінші легіне зерттеуші қазақтардың Қытайдан оралуы кеңес дәуірінің алғашқы жылдарындағы, жоғарыда атап өткеніміздей, әлеуметтік-экономикалық және саяси келеңсіздіктердің тұрғылықты халықтың бас сауғалап көрші аймақтар мен елдерге жаппай көшуіне байланысты екендігін айтады. 1930 жылдың басы мен 1931 жылдың ортасына дейін Қазақстан аумағынан 281230 шаруа адамдарының басым бөлігі Қытайға, одан кейін Иран мен Ауғанстанға қоныс аударуға мәжбүр болған еді. Айта кетерлігі, 1929-1933 жылдары орын алған ашаршылық себебінен басқа елге босып кеткен қазақтарды қайтару іс-шараларына қазақ зиялыларының айрықша ықпал етіп, мүдделі болғаны анық.

XX ғасырдағы қазақтардың Атамекенге оралуының үшінші легін зерттеуші А.И. Құдайбергенова кеңестік дәуірдегі екінші реткі ірі елге оралу толқын жатқызады, ол 1950-1960 жылдары жүзеге асырылды.

Зерттеуші Қазақстанның тәуелсіздік алуымен бірге XX ғасырдағы қандастарымыздың қайта оралуының жаңа легі – төртінші кезеңі жүзеге асырылғанын айтады [6, 246].

Осылайша, шет елдерді мекендеген қазақтардың ата жұртқа – Қазақстанға жаппай қоныс аударуы 1991 жылы қол жеткізген тәуелсіздікпен байланысты жүзеге асырылды. Қазақ елінің тәуелсіздігін қуана қарсы алып, өз атамекеніне қоныс аударуға тілек білдірген қазақтар саны айтарлықтай көп болды. Қазақтарды еліне оралуға үндеген сол кездегі президент Н.Ә. Назарбаевтың үндеуі үлкен серпіліс тудырды. Онда елбасы Н.Ә. Назарбаев: “Халқымыздың тұрмыс-тіршілігіне, еліміздің ішкі, сыртқы саясатына ұлы өзгерістер алып келген, барлығымыз үшін үлкен сын болған 1991 қой жылы тарихта қалып, үміт пен күдігі мол Жаңа – 1992 жыл келді... Сіздермен атамекенде табысатын, емін-еркін қауышатын күнге тезірек жетейік!”, - деп ұрын тастап, қандастарды елге оралуға шақырды [7].

Осы шақыру негізінде «Еңбек шарты» жасалып, аталған шарт негізінде Қазақстанға алғашқы қоныс аударушылар ат басын бұрды. Алғашқы болып 1991 жылы наурыз айында Талдықорған қаласына жақын орналасқан Сарыөзек елді мекеніне Монғолиядан 7 отбасы көшіп келді [8, 128].

Осы жылы Қазақ КСРО Жоғары Кеңесінің шешімі бойынша этникалық қазақтарды қабылдау мен көшіріп алу мәселелерін жүйелеу ережелері қабылданды. Аталған ережелердің заңды күші болды, соған сәйкес құжаттарды заңды тұрғыдан реттеу жүзеге асырылды.

Осыдан кейін ел Президенті Н.Ә. Назарбаев 1993 жылы Иран Ислам республикасын мекен еткен этникалық қазақтарды қабылдау

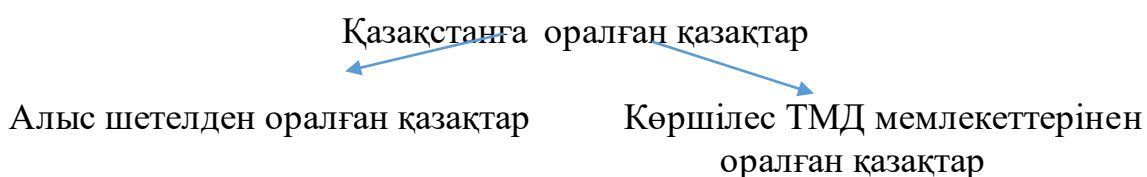
туралы қаулыға қол қойды, аталған қаулы нәтижесінде Иран мемлекетін мекендеген қандастарымызды көшіру және оларға квота тағайындау туралы ережелер қабылданды.

Осылайша, шет елдерде тұратын этникалық қазақтарды көшіріп алу, оларды атамекенде қоныстандыру, баспанамен қамтамасыз ету, жұмысқа орналастыру мен азаматтық алу мәселелерін шешуге қатысты Қазақстан үкіметі дер кезінде түрлі шешімдер қабылдап, соған сай көптеген қаулыларды бекітіп отырды. Барлық заңды күші бар қаулылар негізінен қандастарымыздың құқығын қорғау, олардың барлық әлеуметтік мәселелерін шешуге бағытталды.

Дегенмен, көші-қон барысында түрлі қиындықтар мен күрделі мәселелер туындап отырды. Мәселен, Өзбекстан мен Түрікменстаннан қоныс аударған қазақтардың сол мемлекеттерде өз үйлерін мемлекет тарапынан 10 жылға дейін сатуға шектеу қойылуына байланысты сата алмай, тастап кетуге мәжбүр болғаны белгілі. Мұндай мәселелер Қазақстанға қоныс аударған соң олардың кейбір экономикалық қиындықтарға ұшырауына әсер етті. Мұндай қиындықтар баспаналы болу, жұмысқа орналасу т.б. мәселелермен ұштасты. Алайда, атамекенге өз еркімен атбасын бұрған ағайын осындай түрлі қиындықтарға мойымай, тәуелсіз елдің түтінін бірге тұтатуға барынша атсалысты.

Осылайша, 1991-2000 жылдар аралығында Қазақстанға оралған қазақтар саны 176 мың шамасында болды. Оның ішінде Монғолиядан 63 мың, Ираннан 4,8 мың, Түркиядан 2,4 мың, өзге көршілес ТМД мемлекеттерінен 103 мың қазақ атамекенге қоныс тепті [6, 246].

Жалпы, Қазақстанға қоныс аударған қазақтарды негізгі екі үлкен топқа бөліп қарастыруға болады (№ 1 сурет):

Алыс шетелден оралған қазақтардың бейімделу үдерісі көршілес ТМД мемлекетінен оралған қазақтармен салыстырғанда айтарлықтай күрделі болды. Мәселен, Қытайдан оралған қандастардың жазу тілі ретінде төте жазуды ғана меңгеруі, Иран мен Түркиядан оралған қазақтардың да жазу, оқу тілінің кирилицадан өзге болуы біраз қиындықтар туғызды. Ал ТМД мемлекеттерінен оралған, ортақ кеңестік жүйеде өмір сүрген қандастардың бейімделу үдерісі барынша жеңіл болғанын мойындау керек. Алыс шетелден оралған қазақтардың ішінде Монғолиядан келген қандастардың аз да болса орыс тілін меңгергендігі, оқу-жазу тілінің кириллица болғандығы біршама жеңілдік тудырғаны рас.

Отанға оралған қандастарымызға қатысты мәселелерді қарастыра отырып, төмендегі тұжырымдарды жасаймыз:

Қазақстанға оралған этникалық қазақтардың қазақ тілінде тиісті елдердің өңірлік диалектілері, тілдік ықпалы және тіл саясаты сияқты әртүрлі факторларға байланысты айырмашылықтар кездеседі. Мәселен, қазақ тілінде айтылуы, сөздік қоры және грамматикасы бойынша ерекшеленетін бірнеше аймақтық диалектілер бар. Моңғолия мен Қытайдың этникалық қазақтары негізінен Қазақстанда айтылғаннан өзгеше диалектіде сөйлей алады. Мысалы, Батыс Қытайдағы қазақтар ұйғыр немесе басқа түркі тілдерінің ықпалындағы диалектіде сөйлей алады. Бұл ерекшеліктер мұқият ғылыми зерттеулерді талап етеді.

Лингвистикалық әсер: Моңғолия мен Қытайда тұратын этникалық қазақтар осы елдердің басым тілдерінің (тиісінше моңғол және мандарин тілдерінің) ықпалын сезінуі мүмкін.

Тіл саясаты: Моңғолия мен Қытайдың тіл саясаты этникалық қазақтар арасында қазақ тілін меңгеру мен пайдалану деңгейіне әсер етуі мүмкін. Мысалы, Қытайда мандарин тілін ілгерілету және білім беру мен қоғамдық өмірде азшылық тілдерін басу бойынша күш-жігер жұмсалады. Моңғолияда қазақ тілі азшылық тілі болып танылғанымен, моңғол тілі ресми тіл болып табылады және ресми жағдайда кеңінен қолданылады. Соңғы кездегі Моңғолия мемлекетінің жүргізіп отырған саясатына сәйкес «монгол бичиг» (ескі моңғол жазуы, моңғол тік жазуы) кең қолданыс таба бастады, бұл да Моңғолия жерін мекендеген қазақтардың тілдік ахуалына әсер етері сөзсіз [9].

Жалпы алғанда, Қазақстан Республикасын – Атамекен, ата жұрт есептеп, алыстан аңсап көшіп келетін этникалық қазақтар санының еш толастамауы көңіл қуантар жайт. Тарих қойнауында орын алған түрлі кезеңдер мен оқиғалар қазақ халқын тарыдай шашып, іргелерін алыстатты. Тәуелсіздіктің оралуымен Отанға оралатын қандастар саны да арта түсті. Тілі мен ділі, діні мен дәстүрі бір қазақ халқы бірлесе мекен етіп, етене араласып, тәуелсіз ел жолында бір жеңнен қол, бір жағадан бас шығарып, қазақ тілінің мәртебесін асқақтатып келеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Насильственная коллективизация и голод в Казахстане в 1931-1933 гг. Сборник документов и материалов. – Алматы: Фонд ХХ1 век, 1998. – 263 с.
2. Қойгелдиев М.Қ. Панасыздарға араша түскендер // Қазақ әдебиеті. – 1992, мамыр – 22. – № 21.
3. Қазақстан тарихы: Аса маңызды кезеңдері мен ғылыми мәселелері. / М. Қойгелдиев, Ә. Төлеубаев, Ж. Қасымбаев, т.б. — Алматы: Мектеп, 2007. — 304 б.
4. Асылбеков М.Х., Құдайбергенова А.И. Қазақстан халқының әлеуметтік-демографиялық жағдайы (1939-1959 жж.). – Алматы: Өркениет, 2005. – 160 б.

5. Қасымбаев Ж. Қытайға кеткен қазақтардың қайта оралуы // Қазақ әдебиеті. – 1992, қазан – 30.

6. Құдайбергенова А.И. Қазақстандағы көші-қон үдерістерінің тарихи-демографиялық қыры. – Алматы: Елтаным, 2011. – 416 б.

7. Шәкенұлы Ж. Отанға оралған қазақ көші <https://astana-akshamy.kz/otangha-oralghan-qazaq-koshi/> (Қаралған күні: 16.02.2024).

8. Нұрымбетова К.Қ. Тәуелсіз Қазақстандағы репатриация мәселелері: тарихи талдау. – Алматы: Нұрай принт сервис, 2011. – 128 б.

9. 12 февраля Великий Государственный хурал принял много-страдальный «Закон о монгольском языке»: [арх. 24 августа 2016] // Монголия сейчас. — 2015. — 12 февраля. (Қаралған күні: 01.02.2024).

10.11. Современные тенденции развития английского языка

Самал Тулегеновна Маметанова

Старший преподаватель кафедры «Общеобразовательных дисциплин». Западно-Казахстанский инновационно-технологический университет, Институт отраслевых технологий (г. Уральск, Казахстан)

Английский язык занимает особое место в семидесяти пяти странах мира. В девятнадцати странах он является государственным языком. Его преподают в качестве иностранного языка более чем в 100 странах.

Язык — живой организм, и под влиянием внешних — «экстралингвистических», то есть не зависящих от самого языка — факторов — язык постепенно меняется. Современные тенденции развития английского языка наблюдаются в развитии технологий, изменений общественно-политической ситуации и т.д.

В сложной системе глагольных времен, постепенно пришедшей на смену бинарной временной системе древнеанглийского языка, которая изначально выражала представление о времени как о противопоставлении настоящего и будущего времени прошедшему, усматриваются два важных изменения. Первое заключается во все более широком употреблении расширенных форм типа I am eating "я ем (в данный момент)" за счет простых форм типа I eat "я ем (вообще)". Это изменение проистекает из желания придать действию, описываемому глаголом, больше живости и реалистичности — и этим оно отличается от других современных тенденций в языке, в целом стремящихся к большей экономичности и краткости языкового выражения. Второе изменение состоит в более широком использовании расширенных форм глагола go "идти" для передачи ближайшего будущего, как в высказывании We are going to write «Мы сейчас будем

Regional Academy of Management
European Scientific Foundation Institute of Innovation
Regional Center for European Integration
National Institute of Economic Research
Batumi Navigation Teaching University
Sokhumi State University
Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration
International Toktomamatov University in Jalal-Abad
Sh. Murtaza International Taraz Innovative Institute

Prospects for the Development
of Modern Science

Materials of the IX International
Scientific-Practical Conference

March 6-8, 2024
Gothenburg (Sweden)

Volume II

Gothenburg, 2024

All materials are published in author's edition.

The authors are responsible for the content of articles and for possible spelling and punctuation errors.

Все материалы опубликованы в авторской редакции.

Ответственность за содержание статей и за возможные орфографические и пунктуационные ошибки несут авторы.

© Regional Academy of Management, 2024